

PERIFÉRIÁS ÜLÉS / SZÉLSŐSÉGES HELYZETEK AZ ÜLÉS KAPCSÁN

Evolúciós szempontból a két lábra állás magával hozott egy izgalmas következményt, miszerint az ülő és a fekvő pozíció távolabb kerültek egymástól, így az ülés egy valós harmadik testhelyzetként értelmezhető. Mi sem mutatja ezt jobban, mint hogy a modern ember élete kb. 1/3-ban ül valamilyen okból kifolyólag, mint utazás, munka, pihenés, kikapcsolódás. A maradék kb. 1/3-át alvással tölti, azaz fekvve. Ebből adódik, hogy mindössze a maradék idejében áll a lábán. Ennek a három testhelyzetnek a váltakozása fontos különbségekkel bír mind a territoriális viselkedés, mind a hely és helyzetváltoztatás, mind a reakcióidő szempontjából. De a mentális és fizikai pihenéssel is szorosan összekapcsolódik.

Az ülés fontos szerepet játszott a különböző civilizációk szempontjából. Ülni és leülni egy társadalmi és szociális pozíciót is elfoglal, kiemelt helyen kezelik az ülést és a bizonyos ülőalkalmatosságokat. Gondoljunk a trónra, amiben ülni hatalmi pozíció, elfoglalása háborúkat robbantott ki; a kerekesszékre, amiben valaki valószínűleg élete jelentős részét ülve tölti; a villamos székre, ami a büntetés egyik formája és utolsó ülőhelye az elítéltnak; a háttas állatokra, amik megülése presztízst és előnyt jelentett háborús helyzetben, de ide sorolható a WC is, ahova általában szintén le kell ülni és ahova a „király is egyedül jár”.

Az üléssel kapcsolatban azokat a szélsőségeket, perifériákat keressük, amik 1) habituálódtak, természetesnek vesszük, 2) amikre érdemes felhívni a figyelmet, 3) érdekes, izgalmas összefüggések az ülés kapcsán, legyen szó fizikai vagy társadalmi jelentésről. A tervezés és kivitelezés során az ülő helyzeten és a fizikai ülőalkalmatosságon kívül ugyanolyan fontos szerephez jut a jelentés és a tartalmi többlet.

Ajánlott irodalom:

Juhász István, Az ülés méltósága, DLA értekezés

Jean Baudrillard, A tárgyak rendszere 51-54.